

Cincér

- COLLEEN BELL KIRÁLYRÉTEN
- TERMÉSZETVÉDELEM FAIRTÁSSAL?
- SZÁRAZGYEPEK LAKÓI

tartalom

1

INTERJÚ
Colleen Bell

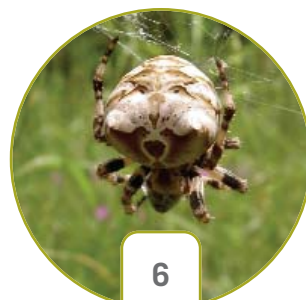
2

PROGRAMAJÁNLÓ

4

LÁTOGASSON EL...
...a Gerece
Natúrparkba

6

AKTUÁLIS
Szárzgyepek védelme

11

NEMZETI PARKI
TERMÉKEK

12

CINCÉR KÁZMÉR
rejtvény

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság

Kiadja: Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság
Felelős kiadó: Fűri András igazgató
Budapest, 2016
Szerkesztő: Előd Réka, Lichter Katalin
Címlapon: Előd Réka: Colin Bell Királyréten
További fotók készítői: Csáky Péter, Csonka Péter, Kiss Gyula, Musicz László, Szinetár Csaba, DINPI archívum
Illusztráció: Zsoldos Márton

Kiadvány- és rejtvényt szerkesztés: Kiss Maja
Nyomdai kivitelezés: MAM Tanácsadó Kft.

A lapszám megjelenését a „Szárzgyepek megőrzése Közép-Magyarországon” című (LIFE 12 NAT/HU/001028) LIFE+ program támogatta.

Ingyenes terjesztésű kiadvány, mely környezetbarát, újrahasznosított papírra készült.

Idén százéves az Amerikai Egyesült Államok nemzeti park-rendszere, ebből az alkalomból járja végig Colleen Bell nagykövet asszony hazánk nemzeti parkjait. A Duna-Ipoly Nemzeti Parkba tett látogatása után eddigi tapasztalatairól, a természethez fűződő kapcsolatáról kérdeztük.

Mi volt a benyomása a Duna-Ipoly Nemzeti Parkról?

Nagyon kellemes élmény volt látogatásom a Duna-Ipoly Nemzeti Parkban. Ez már a hatodik nemzeti park, amelyet Magyarországon felkerestem. Lenyűgöző a táj, beleértve a gyönyörű Bajdázó-tavat, ahol természetes környezetükben figyelhettem meg teknősöket és madarakat, és nagyon tetszett általában véve is az ott látott flóra és fauna. Tölthettem egy kevés időt kisgyermekkel is, akik Királyréten erdei iskolában voltak, és kihasználtam az alkalmat, hogy elbeszélgessek velük a természettel való közelség fontosságáról. A gyermekekkel és a nemzeti park munkatársaival egy kis túrára is elmentünk a közeli erdőbe, és visszavittünk két havasi cincért eredeti élőhelyére. Látogatásom egyik legfontosabb részeként találkoztam a nemzeti park igazgatójával és csapatával, megismerkedhettem munkájukkal és sikertörténeteikkel, valamint azokkal a kihívásokkal, melyekkel egy ilyen nagy és sokszínű nemzeti park működtetése során szembesülnek.

Hogyan értékelné összességében a magyarországi nemzeti parkokban tett eddigi látogatásait?

2015 őszén elhatároztam, hogy mind a tíz nemzeti parkot felkeresem, az amerikai Nemzeti Park Szolgálat fennállása 100. évfordulójának tiszteletére. Magyarország nagy hagyományokkal büszkélkedhet a természetvédelem és a környezetvédelem területén egyaránt, és ezt a nemzeti parkokban tett látogatásaim után még jobban értékelem. Mély benyomást tett rám az ország különböző részein található nemzeti parkok dolgozóinak egyforma elkötelezettsége. Magyarország természeti öröksége rendkívül sokszínű, jó, hogy többet megtudhatok az országról látogatásaim során. Jártam már barlangokban, sétáltam a Dunakanyar hegyein, megnéztem a Balaton-felvidéken a vulkáni tevékenységek nyomait, láttam homokdűnéket a Nagyalföldön, és kenuztam a Duna-Dráva térség egyik holtágán.

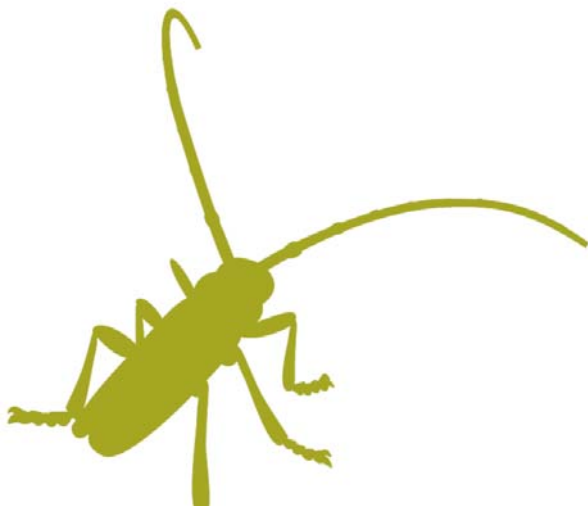

Otthon, Amerikában, mit tesz Ön személyesen a környezet védelméért, és véleménye szerint hogyan tehetnének többet a magyarok?

Már egészen fiatal koromtól kezdve látogattam otthon a nemzeti parkokat. Ezek az alkalmak belém oltották a természetjárás szeretetét és a rávezettek annak fontosságára, hogy megőrizzük természeti értékeinket a jövő nemzedék számára. Az is egy nemzeti parkban, a Yellowstone-ban történt, hogy először találkoztam amerikai elnökkel, Jimmy Carterrel 11 éves koromban. A Yellowstone az első nemzeti park a világon, az USA Kongresszusa 1872. március 1-én elfogadott törvénye alapította. Idén augusztus 25-én, az Egyesült Államok megemlékezik az amerikai Nemzeti Park Szolgálat létesítésének 100. évfordulójáról. Az évforduló tiszteletére a Nemzeti Park Szolgálat arra buzdította az amerikaiakat és minden érdeklődőt, hogy "találja meg a parkját" ("Find Your Park"). Ennek a szellemében én is megpróbálom megtalálni a parkjaimat itt Magyarországon és minden magyart arra buzdítok, hogy látogasson el legalább egy nemzeti parkba idén. Ha pedig valaki az USA-ba készül utazni, akkor azt tanácsolom, mozduljon ki a városokból, és válasszon ki egy meglátogatandó nemzeti parkot. Amerikában 400 park között válogathatunk, és nemcsak arról van szó ebben a programban, hogy nemzeti parkokba látogassunk el, hanem keressünk fel városi parkokat, múzeumokat, történelmi emlékhelyeket és túraútvonalakat is. Sokféle módja van annak, hogy mi amerikaiak és magyarok kapcsolatba kerüljünk a természettel és a kultúrával, élvezzük a szabadban töltött időt, és új felfedezéseket tegyünk. Biztos vagyok benne, hogy egy kis erőfeszítéssel pozitív hatást gyakorolhatunk a közösségeinkre, az országainkra és a bolygóra.

Úgy tudjuk, szeret túrázni. Van esetleg kedvenc kirándulóhelye Budapesten vagy Budapest környékén?

A kedvenceim az Erzsébet-kilátó és a Normafa, amelyek szinte a hátsó kertemben vannak. Csodálatos a panoráma és a túrázás nagyszerű sportolási lehetőség!

Szeptember

Október

Szeptember 11. és 25., vasárnap 10.00-14.00, Kisoroszi Kenuval a szentendrei Duna-ágon

Kisoroszból induló kenuútunk során megismerkedünk a folyópart élővilágával, természeti értékeivel. A részvételhez előzetes bejelentkezés szükséges! ☼ 2500 és 1800 Ft/fő

☛ Tomcsányi Zsófia, 06 30 311 1214, rendezveny@dinpi.hu

Szeptember 16., péntek 16.00-19.00, Jókai-kert, Budapest Jókai kora, Jókai bora

Szeretettel várunk minden érdeklődőt Bálint gazda előadására és az azt követő beszélgetésre és borkóstolóra. Előzetes regisztráció szükséges! ☼ 2000 Ft/fő

☛ Sipos-Bartl Boglárka, 06 70 902 8203, rendezveny@dinpi.hu

Szeptember 16., péntek 19.30-tól reggelig (opcionális), Budapest Denevérnász a Pál-völgyi kőfejtőben

Denevérhálózás és -gyűrés a Pál-völgyi kőfejtőben, a denevérek megfigyelése. ☼ 1000 és 650 Ft/fő

☛ dr. Hegyi Zoltán, 06 30 862 7939, hegyiz@dinpi.hu

Szeptember, 16-17-18., péntek-vasárnap 18.30-21.30, Királyrét Esti lesen: Gímszarvasok koncertje

Szeptember a gímszarvasok rendkívül izgalmas és hangulatos nász-időszaka. Naplemente után igyekszünk fültanúivá válni a borszönyi szarvasbikák koncertjének. ☼ 750 és 500 Ft/fő

☛ Sevcsik András, 06 30 238 0063, sevcsik.andras@dinpig.hu

Szeptember 17., szombat 10.00-16.00, Ócsai Tájháza Kulturális Örökség Napja az Ócsai Tájháza

Ingyenes rendezvényünkön kézműves bemutatók, gyerekfoglalkozások várják vendégeinket. 11 órától "Kötődések" címmel Borbényi Éva kosárfonó mutatkozik be. ☼ ingyenes

☛ Verbőczy Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

Szeptember 17., szombat 10.00-17.00, Jókai-kert, Budapest Kulturális Örökség Napja – Családi Nap a Jókai-kertben

Élő kisállat-bemutató, izgalmas természetismereti játékok, totyogós játszótér, ingyenes tárlatvezetés a Jókai Emlékszobában, vezetett irodalomtörténeti és odúismereti séták. ☼ ingyenes

☛ Lichter Katalin, 06 30 269 9429, lichterk@dinpi.hu

Szeptember 24., szombat 10.00-12.00, Ócsa Nyitott Műhely – Alkotó nap a Tájháza

Varga Zoltán fafaragó tart vásárral egybekötött kézműves bemutatót az Ócsai Tájháza.

☼ 950, 600 és 750, ócsai lakosoknak 300 Ft/fő

☛ Verbőczy Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

Október 1., szombat 9.00-14.00, Pilisszentiván Európai Madármegfigyelő Világnap – Madárgyűrés a Jági-tónál

Programunk madárgyűrés bemutatóval veszi kezdetét a Jági-tónál, majd kb. 11 órától a Borbás-gerinc felé vesszük utunkat. Távcsövét senki se hagyja otthon! ☼ ingyenes

☛ Becsei Katalin, 06 30 511 1802, szenasok@dinpig.hu

Október 1., szombat 11.00-12.00, Királyrét Számoljuk meg együtt... a peléket!

Résztevőinknek lehetőségük lesz besegíteni az őszi odú-nagytakarításba, miközben megszámloljuk a peléket. A túra maximális létszáma 25 fő, ezért előzetes regisztrációt kérünk! ☼ 750 és 500 Ft/fő

☛ Sevcsik András, 06 30 238 0063, sevcsik.andras@dinpig.hu

Október 2., vasárnap 10.00-16.00, Dinnyés Európai Madármegfigyelő Napok és Dinnyési Madárkavalkád

Vezetett túrák a Madárdal tanösvényen, madármegfigyelés és -gyűrés. A gyerekeket kézműves foglalkozásokkal, természetismereti játékokkal és nyereményekkel várja a Cincér Játszóház.

☼ ingyenes ☛ Előd Réka, 06 30 690 8632, elodr@dinpi.hu

Október 2., vasárnap 11.00-12.30, 14.00-15.30, Sas-hegy, Budapest A Sas-hegy különleges pókfajai – Herman Ottó és Balogh János nyomában

Az állatok világnapját 1931 óta ünnepeljük, október 4-én. Ezen a jeles napon egy rejtélyes világba, a pókok népes sas-hegyi birodalmába kalauzoljuk el látogatóinkat. ☼ 950, 750 és 650 Ft/fő

☛ Kremnicsán János, 06 30 408 4370, sashegy@dinpig.hu

Október 8., szombat 9.00-12.30, Sas-hegy, Budapest „Hegyről le, völgynek föl!” – Sas-hegyről a Svábhegyre

Városi túránk során bemutatjuk a budai Sas-hegy értékeit, majd tovább indulunk a szomszédos Svábhegyre, végül pedig a Jókai-kertbe érkezve megismerhetjük a híres író egykori nyári rezidenciáját.

☼ 950 Ft/fő

☛ Kremnicsán János, 06 30 408 4370, sashegy@dinpig.hu

☼ Részvételi díj (sorrendben: teljes árú, kedvezményes és csoportos/családi)

☛ Kapcsolat, bejelentkezés

November

Október 8., szombat 9.00-13.00, Csákvár

Az őszi vértés színei

Haraszt-hegyi tanösvényen vezetett túránkon együtt gyönyörködhetünk a tűzvörösre és citromsárgára színezett őszi Vértésben. ☀ 1000, 650 Ft/fő 📍 Klébert Antal, 06 70 330 3854, vertes@dinpig.hu

Október 8., szombat 9.00-12.00, Dinnyés

Velünk élő állatok – Kedvcsináló túra a jószágtartáshoz

Az Állatok Világnapjához kötődő túránkon különböző jószágokkal ismerkedhetünk közelebbről, amelyek tartásához igen sok madárfaj kötődik közvetlenül. ☀ 50 és 500 Ft/fő

📍 Fenyvesi László, 06 30 663 4630

Október 8. és 22., szombat, 11.00-13.00, 14.00-16.00

Családi szombatok Királyréten

Terepi séta, észtorna, mikrovilág (a világ mikroszkópon át) és kézműveskedés minden korosztálynak! Előzetes bejelentkezés szükséges. ☀ 2000 Ft/család/alkalom (a kiállítás belépődíját is tartalmazza)

📍 Takáts Margit, 06 27 585 625, kiralyret@dinpig.hu

Október 16., vasárnap 10.00-16.00, Ócsa

Kalácsa Vasárnap – Gazdanap

Az ócsai és környékbeli gazdálkodók és kézművesek vásáran kézműves bemutatókkal, kóstolóval és sok-sok színes programmal várjuk a kedves látogatókat.

☀ 1200, 800 és 950, ócsai lakosoknak 500 Ft/fő

📍 Verbőczy Gyuláné, Erika, 06 30 494 3368, ocsaitajhaz@dinpig.hu

Október 22., szombat 10.00-15.00, Nagykövácsi

„Land art”, avagy az őszi erdő palettája

Októberre már megmutatja őszi arcát a természet, a színeivel pedig mi magunk is varázsolhatunk. Hogy mi is az a „land art”? Próbáljuk ki közösen! Programunkon a Sisakvirág tanösvény útvonalát járjuk be. ☀ 1000 és 650 Ft/fő

📍 Becsei Katalin, 06 30 511 1802, szenasok@dinpig.hu

Október 29., szombat 9.00-12.00, Neszmély és Süttő, Duna-part

A varázslatos Duna

A délelőtti folyamán az érdeklődők megismerkedhetnek a Duna élővilágával és madárvilágával. Igény szerint rövidebb vagy hosszabb sétát teszünk a Duna partján az idős, magasba nyúló nyárfák lábainál. ☀ 750 és 500 Ft/fő

📍 Bátky Gellért, 06 30 583 8636, batky.gellert@dinpig.hu

Október 29., szombat 13.00-18.00, Gödöllő

Esti fények az őszi erdőn

Az erdő az egyik legszebb arcát az őszi lombszíneződéskor mutatja nekünk. Ha mindezt még vegyítjük a lemenő nap sugaraival, akkor garantált az élmény! ☀ 1000 és 650 Ft/fő

📍 Németh András, +36 30 236 8351, nemeth.andras@dinpig.hu

November 2 - 5., szerda, csütörtök, péntek és szombat,

11.00-13.00, 14.00-16.00

Őszi szünet Királyréten

Terepi séta, észtorna, mikrovilág (a világ mikroszkópon át) és kézműveskedés minden korosztálynak! Előzetes bejelentkezés szükséges. ☀ 2000 Ft/család/alkalom (a kiállítás belépődíját is tartalmazza)

📍 Takáts Margit, 06 27 585 625, kiralyret@dinpig.hu

November 5., szombat 9.00-16.00, Királyrét

Számoljuk meg! Kövek a Magas-Börzsönyben

Az elmúlt évek friss ismereteinek fényében járjuk be a Csóványos körüli különleges sziklák világát és megkeressük az IGAZI oltárkövet! ☀ 1000 és 650 Ft/fő

📍 Sevcsik András, 06 30 238 0063, sevcsik.andras@dinpig.hu

November 19., szombat 15.00-18.00, Dinnyés

Esti vadlibahúzás a Dinnyési-fertőn

A Dinnyési-fertő megfigyelő-tornyából láthatjuk, amint beözönlik a tóra a vadlúdtömeg, valamint megfigyelhetjük együtt, a többi madarat a páratlan naplemente társaságában.. ☀ 750 és 500 Ft/fő

📍 Fenyvesi László, 06 30 663 4630

November 26., szombat 7.00-17.00, Tata

XVI. Tatai Vadlúd Sokadalom

A sok ezer vadlúd reggeli kirepülésének és esti behúzásának látványával, játszóházzal, madárgyűrzési bemutatóval, előadásokkal és finom ételekkel várunk kicsiket és nagyokat. ☀ ingyenes

📍 Csonka Péter, +36 30 663 4659, www.vadludsokadalom.hu

További információ:

www.dunaiopoly.hu

A programok változtatásának jogát fenntartjuk.

... A GERECSE NATÚRPARKBA!

Napjainkban a természetvédelem egyik legfontosabb feladata, hogy céljait az adott területen élő emberek és az ott működő cégek is magukénak érezzék. Ajánlásait, korlátozásait ne felesleges nyugnek, hanem a jövő érdekében tett szükséges erőfeszítésnek lássák. Ígéretes lépés lehet e cél felé, hogy Magyarországon is egyre szaporodnak a natúr-parkok, és mi, természetvédők jó együttműködést tudunk kialakítani velük. Cikkünkben a viszonylag fiatal Gerecse Natúrpark létrejöttének és működésének hátterébe pillantunk be Musicz László, a Natúrpark igazgatója segítségével.

Mikor és milyen céllal jött létre a Gerecse Natúrpark?

Mielőtt a Gerecse Natúrpark létrejöttének körülményeiről beszél-nék, szeretném megismertetni a nagyközönséggel, hogy egy natúr-park mennyiben más, mint egy nemzeti park vagy egy tájvédelmi körzet. A natúrparkok mindig alulról jövő kezdeményezésből születnek, olyan helyeken, ahol fontosnak tartják a táj szépségét, az épített és természeti környezet megóvását, ahol a települések és a táj fejlesztését szervesen össze kívánják kapcsolni az értékek megőrzésével. Egy natúrpark a hozzá csatlakozó települések részére olyan egységet, együvé tartozást kíván teremteni, amely egyre szélesebb körű, tájszintű kooperációt eredményez. A natúr-parkok arra törekednek, hogy stabil partnerei legyenek a nemzeti parkoknak, tájvédelmi körzeteknek, hiszen valamennyi natúrpark-szolgáltatás és natúrparki együttműködés arra a természeti és kul-turális értékegyüttesre épül, amelynek megtartásáért az állami természetvédelem is nap mint nap elhivatottan tevékenykedik. A natúrpark az együttműködésnek olyan új formája, amelyben az értékőrzéshez zöld szemléletű település- és területfejlesztés tár-sul, és a környezeti nevelés, az ökoturizmus és a fenntartható gazdálkodás alapkövetelménynek minősül. Európában mindenütt ilyen és hasonló elvek vezérelték a natúrparkok létrehozását.

Tatai Öreg-tó élőhelyrekonstrukció

A több mint fél évszázados múltra visszatekintő európai natúr-parkhálózat így gyűrűzött be Magyarországra az 1990-es években, igaz, akkoriban még csupán néhány helyszínen próbálkoztak ezzel az újszerű intézménnyel. Az Írótkő Natúrpark példáját aztán egyre több helyszínen követték, és bár akkor – az ezredforduló táján – nem volt még egységes követelményrendszere a natúrparkok kialakításának, az elhivatottság és eltökéltség hamarosan állami szinten is megjelent, és ezt a sokat ígérő szervezeti formát a ter-mészetvédelmi törvényben is fontosnak tartották szabályozni. Érdekes, hogy a natúrparkok szabályozását „csak” a természetvédelem sürgette, hiszen a natúrparkok nem csupán a természetvédel-met tekintik feladatuknak (természetesen ez az egyik legfontosabb céljuk), hanem komplex módon érintik a turizmust, a gazdaságot, az oktatást, a kultúrát is.

A mai natúrparkok elsődleges tevékenységi körét, alappilléreit a vidékfejlesztés, az ökoturizmus, a környezeti nevelés és a zöld szemléletű gazdálkodás adja. A Gerecse Natúrpark létrehozását is az motiválta, hogy ezek a szempontok egységet alkossanak. Amikor az ezredforduló utáni években az Által-ér Szövetség zász-lajára tűzte a Gerecse Natúrpark gondolatát, nem kis mértékben az vezérelte, hogy a tatai Öreg-tó és az Által-ér vízgyűjtő egészén, sőt tágabb vidékén a vizek, a természet, a táj, a levegő, a talaj, tehát valamennyi erőforrás hosszú távon összhangban maradjon az emberi tevékenységgel. Így kezdett el a Szövetség a vízminőség-javításon túl természetvédelemmel, vidékfejlesztéssel, megújuló energiákkal, környezeti neveléssel, szemléletformálással foglalkozni. Innen pedig már csak egy lépés volt, hogy natúrparki keretek között haladjon tovább. A Gerecse Natúrpark létrehozására az együttműködési megállapodást 2013 januárjában 47 alapító szervezet írta alá Bajót-Pélföldszent-keresztben, a szalézi rend rendházában. A Gerecse Natúrpark kor-mányzati elismerésére, a címátadó ünnepségre Tatán került sor 2013. február 1-jén.

A természetvédelem, a fenntartható gazdálkodás és az ökoturiz-mus területén milyen terveik, eredményeik vannak?

A Gerecse Natúrpark létrejöttéhez szükség volt egy megvalósít-hatósági tanulmányra, amelynek alapját a natúrpark teljes terü-letén megtalálható természeti értékek és kultúrtörténeti emlékek széleskörű felmérése képezte. Ebben segítségünkre voltak a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság Gerecsei Tájegységének munka-

A Fényes
Tanösvény

Mik a további terveik?

Fontos célunk, hogy elősegítsük értékes, de esetleg kallódó, pusztuló értékeink, területeink rehabilitációját. Tata város megbízásából elkészítettük például a helyi jelentőségű természetvédelmi területként számon tartott, de Ramsari területnek is minősülő tatai Réti-tavak legnagyobb töegységének helyreállítási terveit. A tó rehabilitációja az elmúlt évben meg is történt, így ma már egy újabb közkedvelt és igen értékes vizes élőhely gazdagítja a Gerecse Natúrparkot. Ilyen megújításra persze még számos helyen szükség van, mint ahogy jól szervezett fenntartásra, megfelelő élőhelykezelésre is. Ez a nehezebb feladat, hiszen főleg a Gerecse szárazgyepjei tekintetében igen körülményes összhangot talál a gazdák érdekei, a támogatási rendszer, a nemzeti parki elvárások, az ökoturisztikai elképzelések és a szemléletformálási célok között. Ebben szeretne egyfajta katalizátor, segítő lenni a Gerecse Natúrpark és munkaszervezete, az Által-ér Szövetség.

A következő évek kiemelt turisztikai beruházása lesz a Gerecse Natúrpark látogatóközpontjának létrehozása Bajót-Pé liföldszentkeresztben. Közös pályázatot adtunk be a szalézi renddel, Bajót önkormányzatával és a Duna-Gerecse Turisztikai Nonprofit Kft.-vel, és bízunk a sikerben. Igazi interaktív látogatóközpontot hoznánk létre a gyönyörű fekvésű, ősi zarándokhelyen, és fontos szervezőközponttal gazdagodhatna mind a gerecsei, mind a hazai természetvédelem és turizmus. Célunk, hogy minden tevékenységünk összhangban legyen a Gerecse Natúrpark jelmondatával: „Ahol a források vize és a zarándokutak csendje a sasbércek világával találkozik.”

*Musicz László, szakmai igazgató
Által-ér Szövetség / Gerecse Natúrpark*

társai is. Tudnunk kellett, hogy mire alapozhatunk és milyen értékekre kell vigyáznunk. A fenntartható gazdálkodás tekintetében elsősorban településfejlesztési és üzemeltetési tanácsokkal siettünk az önkormányzatok segítségére. Több olyan beruházást igyekeztünk helyes irányba terelni, amelyek eredetileg nem szolgálták volna a Gerecse Natúrpark érdekeit. Örülünk, hogy ebben partnerek voltak az érintett települések vezetői és lakosságának döntő része. Ami az ökoturizmust illeti, az elmúlt két évben – elsősorban a Tata térségében működő TDM szervezettel összefogva – tanösvényeket alakítottunk ki: ezek az első lépések a natúrpark népszerűsítésében és egyúttal kedvelt turistacélpontok is. A Gerecse újabb pontjain is tervezünk ilyen tanösvényeket, ezért is örülünk, hogy a DINPI a Dunaalmási-kőfejtők Természetvédelmi Területen egy újabb tanösvényt létesít. Ezzel Tata térségében és a Gerecseben immár több mint 10 tanösvény várja a természetszerető, elkötelezett túrázókat. Az egyik legnépszerűbb helyszín a tatai Fényes Tanösvény a Fényes-források egyedülálló lápréti-láperdei világában; az Által-ér Szövetség ebben is szakmai támogatást nyújtott. Szeretnénk valamennyi natúrpark-településen (29 ilyen van jelenleg) úgynevezett natúrpark-kapukat, információs pontokat nyitni, és szó van további tanösvényekről is, mert ebben a térségben bőven van látnivaló, bemutatnivaló.

A Bajóti Öreg-kő

MI IS SZERETJÜK A TERMÉSZETET!

A budaörsi erdőirtás, és ami mögötte van

Hazánk legnagyobb rovarfaja a fűrészeslábú szöcske

Helybéliek, kirándulók, futók, kerékpárosok, mind, akik 2016 első felében jártak a Budaörsi kopárokon, szemtanúi lehettek a hegyeken zajló természetvédelmi célú élőhelyrekonstrukciós munkának, hétköznapi nevén erdőirtásnak. Közülük többen véleményüknek is hangot adtak, melynek egyik legfontosabb tanulsága, hogy a természetvédelemben jártas szakembereken kívül másokat is meg kell tudnunk győzni arról, hogy mi is a természet oldalán állunk. A fent említett beavatkozás az európai szinten kiemelt jelentőségű Szubpannon sztyeppék és Pannon sziklagyepek védelmében történik. Ezek az élőhelytípusok – elsősorban az emberi tevékenységek hatására (pl. túllelgetetés, beszántás, településfejlesztési célú beépítés) – mára olyan mértékben megfogyatkoztak hazánkban, hogy minden megmaradt képviselőjét kötelességünk megőrizni. A kopárokon kivágott feketefenyő (*Pinus nigra*), mely a közhiedelemmel ellentétben nem őshonos hazánkban, a talajokkal szembeni igénytelensége, szárazságtűrése és általában tág tűrőképessége következtében kiválóan alkalmas a meredek hegyoldalak erózióvédelmi célú fásítására. Ezeket a tulajdonságait használták ki a Budai-hegységben is, amikor túlnyomó részt a XX. század során más fafajt nem tartalmazó, sűrű állományait idetelepítették. Erre azért volt szükség, mert a korábbi évszázadok során elődeink különböző okok miatt (mondjuk gazdasági haszonyszerzés céljából) kivágták a Budai-hegység jelentős részén az őshonos, változatos lombhullató erdőket, melynek következtében a védtelenül maradt talaj a víz eróziós hatására fokozatosan lemosódott a domboldalokról, mígnem szinte csak a csupasz sziklák maradtak. Ez a kedvezőtlen állapot vezetett aztán a feketefenyővel történt kopárfásításhoz.

De miért is jelent akkora gondot a feketefenyő? Ez a faj faj hajlamos a számára kedvező adottságú területeken, elsősorban a gyepek rovására, agresszíven terjeszkedni. Sűrű, már-már áthatolhatatlan állományt hoz létre, mely lombzatával az átlagos erdei viszonyoknál is fénysegeyebb körülményeket teremt, ráadásul a lombhullató erdőkkel ellentétben egész évben árnyékolja az aljnövényzetet. Ezt a legtöbb gyeppel és cserjeszintben élő növény hosszabb távon nem viseli el, így egyre gyérül az őshonos lágú- és fás szárú növényzet, ami súlyos természetvédelmi problémát jelent. Nincs ez másképp a Budaörsi kopárok fokozottan védett területén sem, ahol a védettség nem ennek a fafajnak, hanem elsősorban a gyepeknek és a hozzájuk kötődő állatfajoknak szól.

A védett henye boroszlán élőhelye is növekszik a beavatkozások után

A teljesség igénye nélkül álljon itt most néhány olyan növény- és állatfaj neve, mely végleg eltűnne Budaörs és Budapest környékéről, ha csak egyetlen faj érdekét tartanánk szem előtt: kövér daravirág, magyar gurgolya, fehéres csüdfű, fűrészeslábú szöcske, haragos sikló, henyé boroszlán, István-király szegfű, karcús orbáncfű, leánykökercsin, magyar méreggyilok, pannongyík, törpe mandula.

A "Szárzgyepek megőrzése Közép-Magyarországon" című Európai Unió LIFE+ pályázat során a nemzeti parkkal szerződésben álló kivitelezők a Budai Tájvédelmi Körzet több száz hektár kiterjedésű erdős területéből összesen csupán 12 hektárt, az erdészeti üzemtervek szerint nem erdőnek minősülő, hanem tisztás, terméketlen kopár besorolású gyepterületet tisztítanak meg az ott agresszíven terjeszkedő fászszerű növényzettől (a feketefenyőn kívül elsősorban galagonyától). A látvány – különösen amikor a kidöntött fák még a területen vannak – elsőre valóban lehangoló lehet, de a tétlenség ennél is súlyosabb károkat okozna hosszú távon: a fent említett gyepek élőhelyek és a bennük élő megannyi védett növény- és állatfaj végleges eltűnését.

A fentiek tükrében az a vád, ami a jelenleg zajló munkálatokkal kapcsolatban a nemzeti parkot éri, miszerint egy természetesen kialakult, őshonos erdőt tarol le, ahelyett, hogy hagyná a természetes életközösségeket a maguk törvényei szerint működni, nem állja meg a helyét. Éppen ellenkezőleg: hibás emberi döntések láncolata (őshonos erdők kiirtása, talajerózió előidézése, idegenhonos fafaj betelepítése) vezetett oda, hogy mára nem maradt más megoldás: az érintett területek megőrzése érdekében fákat kell kivágni. Sokszor egészséges, nagy és szép fákat, melyek kellemes látványt nyújtanak. Ennek megértése és elfogadása nem könnyű, ahhoz az érvek kölcsönös és érzelemmentes meghallgatására van szükség minden érintett fél részéről.

Összességében elmondhatjuk, hogy a Budaörsi kopárok erdős jellege a jövőben is megmarad, csupán a hivatalos nyilvántartások szerint nem erdőnek minősülő néhány hektár gyepterületet állítjuk vissza annak eredeti állapotába. Reményeink szerint a kivágott fák alatt még nyomokban megmaradt értékes növényállományok pár éven belül regenerálódnak és hosszú időre fennmaradnak, mindannyiunk örömére. Mert mi is szeretjük a természetet...

Kiss Gyula, projektvezető

A SZÁRAZ GYEPEK HIVALKODÓ ÉS REJTŐZKÖDŐ NYOLCLÁBÚI

A piros ugrópók remek képlátással rendelkezik. Sziklagyepekben és homokpusztákon egyaránt találkozhatunk vele. Gyér növényzetű, meleg és száraz gyepek dekoratív ugrópókja

Tikkasztó hőség, száraz és gyér növényzet. A léptünkkel felkelített sáskák zörögve landolnak a kiszáradt növények között. Az egyik nem ér földet, bajbajutott légtornász módjára kétségbeesetten vergődik egy addig észrevétlen hálóban. Már érkezik is a hálót őrző gazda, és forogni kezd a világ a légtornásszal. Sűrű pókselyembe tekerve kerül a zsákmány felfüggesztésre a rövidtávú éléskamrába. Így nyár derekán alig látunk talajon mozgó pókokat a kiszáradt gyepekben. Ilyentájt csupán néhány nagytermetű kerekhálós pókkal találkozhat, aki a Budapest-környéki száraz domboldalakat járja. Persze, aki kimondottan őket akarja látni, annak most kell látogatóba jönni. Ha korán reggel érkezünk, akkor nem csak a „sokfaktoros” napozókrémet spóroljuk meg, látni is többet fogunk. A hajnali pára felöltözteti a pókhálókat, és már távolról észrevehetők a verőfényes napsütésben észrevétlen szövedékek.

KERESZTESPÓKOK

Nem tudjuk a pontos okát, de régi megfigyelés, hogy a nagyobb testű keresztespókok egyes években feltűnően nagy számban láthatók, míg máskor a szakavatott szemeknek is nehéz feladat, hogy néhányat felfedezzenek. A 2016-os év úgy látszik, ismét kedvező számukra. Elsőként egy igazi forróságűrő különlegességet emelek ki közülük, a **karéjos keresztespókot**. Hazánkban az alföldi homokpuszták az igazi otthonai ennek a különleges póknak. Elterjedési területe Dél-Európa, Ázsia és Afrika szubtrópusi és trópusi száraz vidékei. Itt a Pannon életföldrajzi régióban éri el az északi féltekén elterjedési területének a legészakibb pontjait. Ismerve a faj dél-európai és néhány afrikai élőhelyét, nem csoda, hogy a perzselő forróságban, a gyér, száraz gyepekben szinte egyedül uralja a forró nyári napokat. Potrohának alakja oly különös, hogy szinte zavarba jön, aki először találkozik vele. Egy szúrós, száraz tüskés levélre sokkal inkább hasonlít, mint gömbölyded „fenekű” rokonaiéra. A talajfelszín közelében, kb. 60 fokos szögben dőlten feszül a hálója, melynek központjában, az úgynevezett köldökön csüng fejjel lefelé. Csúcsba kihúzott potrohvége az égre mered. A XX. század első feléből a mai Dél-Szlovákiából is voltak adatai. Budapest-közeli élőhelyei többnyire beépültek, megsemmisültek. Ebben az évben a Duna-Tisza közének Budapest közelébe merészkedő homokpusztáin, ismét szép számmal látható. Talán az olvasók között is akad, aki felfigyelt rá. A fehér, ezüstös szőrzet fényvisszaverő hatása jótékony segítség a perzselő napon. A karéjos keresztespók mellett a **csíkos hiúzspók** és a derespók egyaránt jó példa erre a pókok körében szokatlan világos színre. Ez utóbbi két fajjal bármely budai-hegységi sziklagyepben „összefuthatunk”.

A hazai pókfauna nehézsúlyú csúcstartója az **óriás keresztespók**. Mára rendkívül ritka. Komoly szerencse kell, hogy valaki „fennakadjon” a hálóján. Nem túlzás, valóban roppant erősek a hálójának fonalai. A túrázó általában észleli, hogy valamiben megakadt a lába. Ha sikerül a hálót azonosítani, akkor induljunk el a kerekhálót feszítő fonalak mentén, keresve egy magaslati pontot, száraz kóró vagy cserjeágak között. Többnyire ott fogjuk meglegelni a megtermett, cseresznyeszem nagyságú, bársonyosan fénylő óriást. Akár a gyors röptű vaskosabb szitakötők is fennakadhatnak a terebélyes hálójában.

FÖLD ALATTI TÁRNÁK

A pókok egy része az élete bizonyos időszakát, de akár az egészét is a föld felszíne alatt éli. Egy részük jellegzetes tárnákat épít, melyet szövedékkel bélel. Ezek a szövedékek a lakóhely mellett a zsákmányszerzést is szolgálhatják. Ilyen tárnázó életmódot folytatnak a bikapók, melyeknek a nőtényeket aktívan kereső hímjeivel találkozhatnak kirándulók a főváros környéki gyepekben. Több fajuk is él hazánkban, a tavasi időszakban a sárgafejű, valamint a deres bikapókkal, szeptembertől október elejéig pedig a skarlát bikapók nőtényeket kereső hímjeivel találkozhatunk. A hímek élénk piros színei hamar felhívják magukra a figyelmet. A sokkal szolidabb, sötét színű nőtények általában nem hagyják el szövedékeiket, melyeket a gyér gyepekben a hálókön megtapadt rovarmaradványok alapján lehet a leggyakrabban megtalálni. A közelmúltban hazánkban felfedezett deres bikapók Herman Ottóról kapta tudományos nevét. Nőténye, eltérően a másik két fekete

A torzpókok az egyik legrejtettebb életmódú pókok. Valamennyi Közép-Európában élő fajuk előfordul a Duna-Ipoly Nemzeti Parkban

alapszínű hazai fajtól, inkább barnás színeket mutat. Egy másik különleges tárnaszövő csoport a **torzpókoké**, melyből három faj is él Magyarországon, és ezen belül Budapest környékén is. A párkereső hímek mindössze néhány napig láthatók ezeknél a pókoknál is. A szemérmes hölgyek egész életüket „hálószobájukban” töltik, melyek, mint miniatúr szennyes zoknik hevernek a talaj felszínén. A szöveték legalább háromnegyed része a földalatti függőleges csőlakást béleli. Akkor jönnek csak a felszín fölé, ha óvatlan rovar „tapossa” a csövet. Ha a rovar lassú is, és nem csak óvatlan, akkor egy váratlan mérges marás vethet véget a sétájának. E különleges „csövesek” néha egész lakótelepeket képeznek, ahol akár több száz példány is egymás közelében él.

Kíméletet érdemelnek ezek az ősi gyepek, bolygatásuk, beépítésük megszünteti e védett fajok élőhelyét. Nehogy valaki azt higgye, hogy csupán a szóba került néhány faj lakja a száraz gyepeket! Részletes vizsgálatok derítették fényt arra, hogy akár egy néhány futballpályányi területű hegyen, közel háromszáz pókfaj is előfordulhat. Ez egyharmada annak, ahány faj a teljes országunkban él. Többségük az említetteknél lényegesen kisebb, csak szakemberek által azonosítható jószág. Ilyen például a magyar kövipók is, melyet a budai Sas-hegyről írt le Balogh János a huszadik század harmincas éveiben. Az éjszakai életmódú apró vadász a kövek alatti zugokban rejtőzik napközben.

Azokat a száraz gyepeket, melyeket elkerült a beépítés és más intenzív hasznosítás, feltétlenül meg kell őriznünk. Sokuk leromlott állapotának javítása is fontos feladata a természetvédelemnek. A Pannon életföldrajzi régió számos növényének és állatának a fennmaradása, jövője függ a száraz gyepek megőrzésétől.

Szinetár Csaba

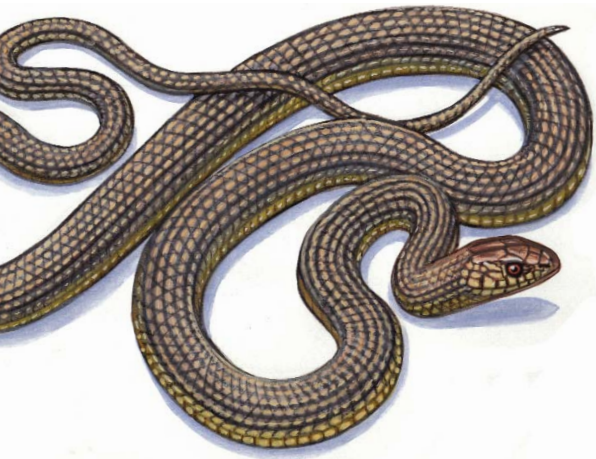
Óriás keresztspók

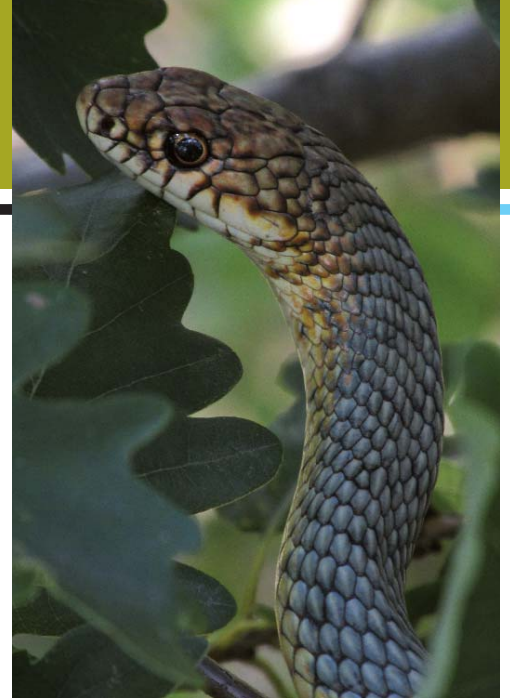
Karéjos keresztspók hajnali harmatfürdőben

A hiúzpók mozdulatlanul vár zsákmányára

A HARAGOS SIKLÓ VÉDELMEBEN

A haragos sikló nagytermetű kígyóink közé tartozik, maximális mérete elérheti a kétméteres hosszúságot. Nevében nem véletlenül szerepel a haragos szó, hiszen a potenciális veszélyforrásokkal szemben – így az ember irányába is – agresszív, támadó viselkedést tanúsíthat, jól szemléltetve „a legjobb védekezés a támadás” mondásunkat. Sikló lévén azonban harapása nem mérgező, viszont hegyes fogaival fájó sebeket tud okozni.

Hazánkban hegy- vagy dombvidékek lakója, jelenléte legtöbbször sziklás, cserjékkel vagy fákkal tagolt délies fekvésű felszínre köthető. Életmódjára jellemző, hogy téli nyugalmi periódusa májusig tart, de tartósan napos időjárás esetén már áprilisban is meg lehet figyelni napozó példányokat. A nász általában májusban történik meg. A június-júliusi tojásrakás – 5-12 db, általában avar vagy korhadó farönkök alá, illetve sziklahasadékokba elhelyezve – után 40-45 nap múlva kelnek ki a sikló csemeték. A fiatal példányok pusztulási aránya magas, egy szaporulatból általában csak 2-3 példány éri meg a következő évet. Az étlapján elsősorban gyíkok, rágcsálók és ízeltlábúak szerepelnek, de alkalmanként madarakat is zsákmányolhat. Teelésre szeptember második felében vonulnak, de napos, enyhe októberben alkalmanként még aktívak lehetnek. Teelő és lakóhelyük körül több, menekülésre alkalmas, egyéb kisebb repedés mindig található.

A haragos sikló Magyarországon éri el elterjedésének északnyugati peremét és az itt található egymástól távol élő, elszigetelt populációi – Budai-hegység, Villányi-hegység, Tolnai-dombság – miatt rendkívül sérülékeny faj. Az 1950-es években még Budapest környékén igen gyakorinak számító faj mára már csaknem teljesen eltűnt. Ezért vált szükségessé az aktív beavatkozás a sikló fennmaradásának érdekében.

A haragos sikló Budai-hegységbeli fennmaradásáért az egyik legaktívabb szerepet az MME Kétéltű- és Hüllővédelmi Szakosztályának tagjai vállalják. A Budaörsi kopárok területén – az elmúlt öt évben – a siklók élőhelyét nagymértékben tönkretévő, betelepített fekete fenyő visszaszorítására került sor két alkalommal. Pesthidegkúton pedig 2014 és 2015 folyamán történtek munka-

végzések a táplálkozó és teelő terület teljes beerdősülésének megakadályozása érdekében. Munkájukat természetesen a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság szakembereivel közösen, hivatalos engedéllyel végzik.

Budaörsön a megkezdett munkálatok 2013. év őszétől a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság által elnyert öt éves LIFE+ pályázat keretében folytatódnak tovább. A pályázat adta nagyobb lehetőségekkel élve – a siklók számára fontos élőhelyfoltokban – a már említett fekete fenyő majdnem teljes eltávolításán kívül a zárt, vagy záródó cserjések megnyitása fogja majd segíteni e ritka faj fennmaradását ezen az élőhelyen.

A haragos sikló védelmében újabb mérföldkövet jelentett, amikor a világhírű főmőlőskutató és természetvédő, Jane Goodall segítségével közösen engedtek el jeladós haragos siklókat a MME Kétéltű- és Hüllővédelmi Szakosztályának szakemberei a Budai-hegységben. A szakértők által az előző nap befogott példányokba a Fővárosi Állat- és Növénykert állatorvosa ültette be a jeladókat (rádiótelemetriás nyomkövető), aminek a segítségével nem csak az állat mozgását lehet nyomon követni, de hőmérsékleti adatokat is szolgáltat. Az így megszerzett adatok a tudásunk gazdagodása mellett további védelmi intézkedések tervezéséhez és kivitelezéséhez adhatnak majd támpontot.

*Csáky Péter, természetvédelmi terület-felügyelő
Pilis-Budai Tájegység*

VÉDJEKY A MINŐSÉGI TERMÉKEKÉRT

Mindannyian ismerjük a mondást: „Az vagy, amit megeszel”. Ennek igazsága pedig napjainkban sincs másképp. Egyre több élelmiszerről derül ki, hogy nem az, aminek látszik, és előállításuk különböző etikai, társadalmi, egészségügyi, környezet- és természetvédelmi kérdéseket vet föl.

Létezik még olyan termék, amely valóban a saját magunk és környezetünk legjavát szolgálja? Erre a kérdésre keres és ad választ a Nemzeti Parki Termék védjegy. Ennél a minősítésnél alapvető szempont, hogy a termelő tevékenységét a természettel összhangban, védett vagy Natura 2000 területen végezze. Ahol a mindennapos versengés és rohanás közepette még ma is az a legfontosabb, hogy a termék helyi alapanyagokból származzon, a feldolgozásig több száz kilométert ne utazzon. Ahol fontos, hogy a termék helyi munkaerő bevonásával, egyszerűen, tisztán és a hagyományokat tiszteletben tartva készüljön.

„Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” – tartja az ismert mondás. Vásárlásunkkal pedig letehetjük a voksunkat ezek mellett az értékek mellett.

Igazgatóságunk, valamint a többi nemzeti park igazgatóság védjegyes termékeiről bővebben a megújult www.nemzetiparkitermek.hu oldalon olvashat.

Amennyiben védjegyes termelőinkkel személyesen is szeretne találkozni, keresse őket bizalommal – háznál, vásárokon vagy rendezvényeinken, ahol ízletes termékeket – mézeket, lekvárt, sajtokat és húskészítményeket – éppúgy megtalál, mint gyönyörű kerámiákat, vesszőből font kosarakat, faragott és festett konyhai eszközöket.

Őszi rendezvényeinken szintén találkozhat védjegyes termelőinkkel és minőségi termékeikkel:

- **Szeptember 10., szombat**
Dömösi Zöld Forgatag
- **Szeptember 17., szombat**

Kulturális Örökség Napjai a Jókai-kertben (Budapest)

- **Október 2., vasárnap**

Európai Madármegfigyelő Napok és Dinnyési Madárkavalkád

- **Október 16., vasárnap**

Kaláka Nap – Gazdanap (Ócsa)

- **November 26., szombat**

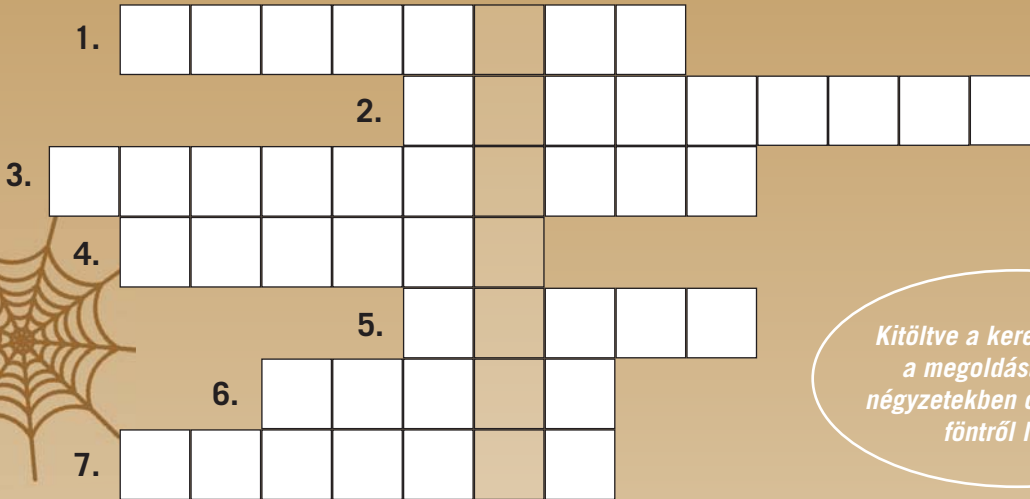
XVI. Tatai Vadlúd Sokadalom

Részletekért látogasson el honlapunkra!

www.dunaipoly.hu

Cincér Kázmér

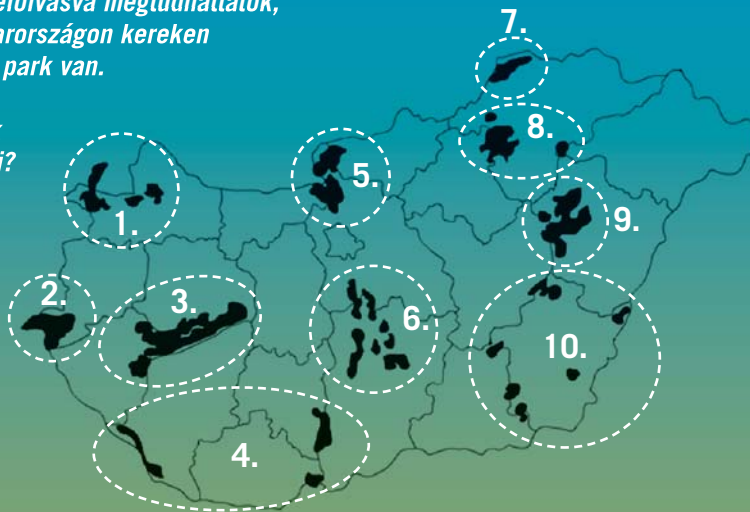

Kitöltve a keresztrejtvényt a megoldást a színes négyzetekben olvashatjátok föntről lefelé!

1. Nyolc ízelt lába van és nevének jelzője téli fagyokra utal. Fehér ezüstös szőrzetet visel.
2. A pók a zsákmányát ebbe az anyagba tekeri bele.
3. Ilyen étmódot folytatnak a nőstény pókok.
4. A pókok ezen testrésze általában gömbölyded, de létezik belőle szúrós, száraz tüskés levélre hasonlító is.
5. Többnyire ugrálva haladó, rövid csápú rovar, a pókok kedvelt zsákmányállata.
6. Ennyi lába van a pókszabásúaknak.
7. Ez a nyolclábú barátunk egy négylábú nevét kapta jelzőnek.

Az interjút elolvastva megtudhattátok, hogy Magyarországon kereken 10 nemzeti park van.

Föl tudjátok őket sorolni?

1.	6. ....
2.	7. ....
3.	8. ....
4.	9. ....
5.	10. ....

A megoldásokat küldd el e-mailben, neved és címed pontos feltüntetésével!

E-mail címünk:
lichterk@dinpi.hu.
Beküldési határidő:
2016. november 30.

Előző számunk rejtvényének helyes megfejtése:
uráli bagoly, havasi cincér,
közönséges denevér, foltos szalamandra

KEDVEZMÉNYES BUSZBÉRLÉS!

A DINPI partneri megállapodást kötött az MB Travel Kft. személyszállítással foglalkozó céggel. Ennek keretében Budapestről **jelentős kedvezménnyel szállítanak csoportokat bemutatóhelyeinkre.**

Buszos természetismereti kirándulásainkra kedvezményes csomagár vehető igénybe.

Bővebben: www.mb-travel.hu

Email: mbtravel@mail.datanet.hu

Telefon: 06 1 350 0560

Hiúz Ház - Erdei Iskola és Látogatóközpont Királyréten

Minősített erdei iskolánkban iskolai és óvodai csoportoknak szállással egybekötött változatos programokat biztosítunk. A helyszínen interaktív kiállítás és tanösvény is várja az érdeklődőket.

Látogatható: egész évben.

Cím: 2624 Szokolya, Királyrét

Megközelítés: Kismarosról Erdei vasúttal vagy Volánbusszal Királyrétre

Információ: erdei iskola: Takáts Margit, 06 27 585 625; látogatóközpont: Sevcsik András, 06 30 238 0063

E-mail: kiralyret@dinpig.hu

www.dunaiopoly.hu

www.dunaiopoly.hu

Pilisi Ien Látogatóközpont

Kiállítás mutatja be a Szénás-hegycsoport természeti értékeit. A Nagy-Szénás és a Sisakvirág tanösvény bejárásához szakvezetés, a Jági tanösvény bejárásához természetvizsgáló hátizsák igényelhető.

Látogatható: előzetes bejelentkezés alapján egész évben.

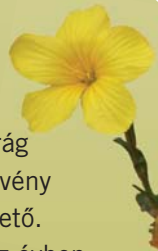
Cím: 2084 Pilisszentiván, Bányász u. 17.

Megközelítés: Budapest Árpád hídtól távolsági busszal a pilisszentiváni polgármesteri hivatalig, onnan 3 perc gyalog.

Telefon: Becsei Katalin, 06 30 5111 802

E-mail: szenasok@dinpig.hu

www.dunaiopoly.hu

Kököröcsin Ház

Természetismereti programokat kínálunk iskolai csoportok, egyesületek, turistacsoportok számára.

Látogatható: előzetes bejelentkezés alapján egész évben.

Cím: 2509 Esztergom Strázsas-hegy

Megközelítés: a 117. számú főút és az úgynevezett „Suzuki” út kereszteződésében.

Telefon: Dr. Jankainé Németh Szilvia, 06 30 663 4614 vagy 06 33 435 015, **E-mail:** esztergom@dinpig.hu

www.dunaiopoly.hu

Alcsúti Arborétum

Látogatható: szerdától vasárnapig, valamint munkaszüneti és ünnepnapokon, március 1-től szeptember 30-ig 10-18 óráig, október 1-től február 28-ig 10-16 óráig. Viharos időben az Arborétum zárva tart.

Telefon: 06 22 353 219

www.dunaiopoly.hu

Sas-hegyi Látogatóközpont

Látogatható: február 27-től november 1-ig; kedden, pénteken, szombaton és vasárnap 10-18 óráig
Terepi vezetés szombaton és vasárnap 11-17 óráig óránként, kedden és pénteken igény szerint.

Cím: Bp. XI. ker., Tájék u. 26.

Telefon: Kremnicsán János, 06 30 408 4370

E-mail: sashegy@dinpig.hu

www.dunaipoly.hu

Pál-völgyi-barlang

Látogatható: egész évben, hétfő kivételével minden nap 10.00-16.00.

Cím: Bp. II. ker., Szépvölgyi út 162.

Telefon: 06 1 325 9505

E-mail: palvolgy@dinpig.hu

Szemlő-hegyi-barlang

Látogatható: egész évben, kedd kivételével minden nap 10.00-16.00.

Cím: Bp. II. ker., Pusztaszeri út 35.

Telefon: 06 1 325 6001

E-mail: szemlohegy@dinpig.hu

www.dunaipoly.hu

Ócsai Tájháza és Turján Háza

Látogatható: február 2-től november 27-ig, K-Szo. 9.00-16.00 óráig, vasárnap és ünnepnapokon 10.00-17.00 óráig.

Cím: Ócsa, Dr. Békési P. A. u. 4-6.

Telefon: Verbőczi Gyuláné, Erika 06 30 4943 368

E-mail: ocsaitajhaz@dinpig.hu

www.dunaipoly.hu

